

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ (2021 – 2030)

[COM(2021) 615 final]

(2022/C 290/13)

Spravodajca: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Konzultácia	Európska komisia, 1. 12. 2021
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	7. 3. 2022
Prijaté v pléne	23. 3. 2022
Plenárne zasadnutie č.	568
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	145/0/4

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV dôrazne podporuje a vyzdvihuje základné hodnoty Európskej únie a európskeho spoluzitia a považuje každý prejav antisemitizmu za nezlučiteľný s európskymi hodnotami a normami, pretože vedie k porušovaniu práv a vylúčeniu, čo predstavuje hrozbu nielen pre príslušné komunity a židovský život, ale aj pre európske dedičstvo a súčasnosť, ako aj pre európsku demokratickú budúcnosť, ktorú možno realizovať len v rozmanitej spoločnosti.

1.2. EHSV preto vo všeobecnosti podporuje vytvorenie stratégie⁽¹⁾ a skutočnosť, že jej predchádzal rozsiahly konzultačný proces v roku 2021. Vo všetkých ohľadoch tiež súhlasí s tým, že je potrebné nielen bojovať proti antisemitizmu, ale zároveň usilovať o presadzovanie verejných politík a foriem spolupráce Únie podporujúcich vzájomnú toleranciu.

1.3. Dôrazne podporuje cieľ stratégie nielen bojovať proti antisemitizmu, ale aj podporovať židovský život (*Fostering Jewish Life*). Židovské komunity a jednotlivci nie sú len pasívnymi obeťami minulosti a súčasnosti, ale aktívnymi účastníkmi diania v Európe. EHSV dôrazne podporuje víziu stratégie vytvárať takú európsku budúcnosť, kde sa budú židovské komunity rozrastať a rozvíjať. EHSV je presvedčený, že antisemitizmus nie je len porušením práv, ktoré sa týka európskych Židov, ale aj zaťažkávacou skúškou, pokiaľ ide o európsky projekt, koexistenciu v Európe, právny štát, základné práva a demokraciu.

1.4. EHSV si osvojil pracovnú definíciu antisemitizmu⁽²⁾, ktorú prijala Medzinárodná aliancia pre pripomínanie holokaustu (IHRA), a tiež dôrazne podporuje, aby ju prijali všetky členské štáty a svoje politické opatrenia prijímali na tomto základe.

1.5. Odporúča, aby sa EHSV každoročne zaoberal touto témou v rámci niektorého zo svojich prioritných pracovných orgánov a aby vykonávanie stratégie prípadne vyhodnocoval aj inými prostriedkami (návšteva krajiny, výskum atď.).

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie COM(2021)615 final. *Stratégia boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ.*

⁽²⁾ „Antisemitizmus je určitý spôsob vnímania Židov, ktorý možno vyjadriť ako nenávisť k Židom. Slovné a fyzické prejavy antisemitizmu sú namierené proti Židom alebo nežidom a/alebo proti ich majetku, inštitúciám židovskej komunity a ich náboženským ustanovizniám.“ <https://www.holocaustremembrance.com/sk/resources/working-definitions-charters/pracovna-definicia-antisemitizmu-aliancie-ihra>.

1.6. EHSV podporuje, že vzdelávanie bolo začlenené do stratégie ako jedna z jej priorít, keďže zohráva kľúčovú úlohu v boji proti antisemitizmu a pri jeho predchádzaní. V spolupráci s profesijnými občianskymi a židovskými zastupiteľskými organizáciami by sa mali vypracovať vzdelávacie a školiace obsahy a pomôcky zaoberajúce sa príslušnými otázkami (vrátane etnickej neznášanlivosti, rasizmu, trestných činov spáchaných z nenávisťi a boja proti predsudkom).

1.7. V médiách by sa mali dôsledne využívať všetky ústavné právne nástroje a právne nástroje EÚ s cieľom vylúčiť antisemitský obsah a zároveň v rámci vyváženého a citlivejšieho spravodajstva prehľbovať znalosti, pokiaľ ide o židovský život a jeho chápanie.

1.8. EHSV navrhuje Komisii, aby pri formulovaní budúcich politík ako prostriedku na podporu židovského života v Európe zväzila, ako zabezpečiť právo židovských komunít na zachovanie svojho náboženského presvedčenia a rituálov.

1.9. EHSV sa domnieva, že židovská kultúra by sa mala ako neoddeliteľné dedičstvo európskej identity oveľa viac zviditeľňovať a priblížiť občanom a širokej verejnosti, čo by bolo tiež veľkou príležitosťou na vzájomné porozumenie a porozumenie komunite, keďže je predpokladom rozvoja európskej myšlienky a židovstva, ako aj posilnenia jeho komunít.

1.10. Jasný a silný právny rámec, ktorý systematicky rieši problematiku nenávisťných prejavov a súvisiacich javov, je nevyhnutným a záväzným prvkom európskeho právneho poriadku, no sám o sebe nie je dostatočnou odpoveďou. Legislatívny rámec by sa mal doplniť o vzdelávacie nástroje a systém komunitných a spoločenských programov, ktoré budú schopné oslovit' občanov.

1.11. Nárast populizmu na celom svete poukazuje na potrebu preskúmať aj širší sociálny kontext antisemitizmu. Jednu formu nenávisťi nemožno prekonať bez toho, aby sme nebrali na vedomie jej iné formy a mohli tak účinne proti nim zasahovať.

1.12. Základnou povinnosťou všetkých členských štátov je zabezpečiť, aby občania mohli slobodne a bez strachu vyznávať svoje náboženstvo podľa svojich náboženských zvyklostí. Zastrasovanie náboženstiev vo všeobecnosti, a najmä židovského náboženského presvedčenia, akýmkoľvek spôsobom alebo v akejkoľvek miere, by sa malo považovať za činnosť namierenú proti demokratickému právnemu poriadku.

1.13. EHSV nabáda Komisiu, aby boju proti antisemitizmu a strategickému programu na podporu židovského života dala silný zahraničnopolitický rozmer vo všetkých aspektoch spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami.

1.14. V záujme ešte účinnejšieho vykonávania stratégie výbor tiež odporúča zriadiť stále oddelenie na úrovni Rady na monitorovanie antisemitizmu a boj proti nemu.

1.15. Vzhľadom na to, že šport, a v rámci neho futbal, predstavuje pre svoju popularitu a publicitu vážne riziko antisemitizmu, no na druhej strane môže byť aj nevyhnutným nástrojom na účinné vystupovanie proti nemu, EHSV je presvedčený, že aj v tejto oblasti treba vymedziť dôrazné odporúčania a usmernenia.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. EHSV rozhodne podporuje a zdôrazňuje základné hodnoty, ktoré sú hlavným pilierom Európskej únie, ako je úcta k ľudskej dôstojnosti, ako aj úcta k slobode, demokracii, rovnosti, právnemu štátu a rešpektovaniu ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám⁽³⁾. Domnieva sa, že každý prejav antisemitizmu je nezlučiteľný s európskymi hodnotami a normami, pretože vedie k porušovaniu práva a vylúčeniu, čo predstavuje hrozbu nielen pre komunity a židovský život, ale aj pre európske dedičstvo a súčasnosť, ako aj pre európsku demokratickú budúcnosť, ktorú možno realizovať len v rozmanitej spoločnosti.

⁽³⁾ Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012M/TXT&from=SK>.

2.2. Je však dôležité poznamenať, že cieľom stratégie je nielen bojovať proti antisemitizmu, ale aj podporovať židovský život (*Fostering Jewish Life*). Určite je pozitívne, že stratégia sa zaoberá tým, že židovské komunity a jednotlivci nie sú len pasívnymi obeťami minulosti a súčasnosti, ale aj aktívnymi účastníkmi v Európe, ktorí vo významnej miere prispievajú k vytváraniu rozmanitej a inkluzívnej Európy. EHSV dôrazne podporuje víziu stratégie vytvárať takú európsku budúcnosť, kde sa budú židovské komunity rozrastať a rozvíjať.

2.3. EHSV preto vo všeobecnosti podporuje vytvorenie stratégie⁽⁴⁾ a skutočnosť, že jej predchádzal rozsiahly konzultačný proces v roku 2021. Vo všetkých ohľadoch tiež súhlasí s tým, že je potrebné nielen bojovať proti antisemitizmu, ale zároveň usilovať o presadzovanie verejných politík a foriem spolupráce Únie podporujúcich vzájomnú toleranciu. Výbor sa tiež cíti povinný podporiť všetky snahy o zabezpečenie toho, aby sa európski občania židovského pôvodu cítili sebaisto a bezpečne, boli vítaní všade v Európe a mali pozitívny výhľad do budúcnosti v Európskej únii.

2.4. EHSV je presvedčený, že antisemitizmus nie je len porušením práv, ktoré sa týka európskych Židov, ale aj zatažkávacou skúškou, pokiaľ ide o európsky projekt, koexistenciu v Európe, právny štát, základné práva a demokraciu. Tento jav sa preto týka všetkých občanov a všetkých politických a sociálnych organizácií so zodpovednosťou a je meradlom, pokiaľ ide o podporu európskeho spôsobu života a ochranu občanov a hodnôt Únie.

2.5. Výbor súhlasí s tým, že inštitúcie Európskej únie a členské štáty musia prijať stratégiu založenú na spoločnom prístupe, čo však samo osebe nie je postačujúce. Záväzky vyplývajúce z hodnôt stanovených v stratégiách sa tiež musia plniť merateľným a overiteľným spôsobom a musia sa považovať za samozrejmu súčasť európskeho spolužitia.

2.6. Odporúčania vyplývajúce z nezávislých výskumov založených na dôkazoch a komunitných výskumoch sú nevyhnutné pre vypracovanie a vykonávanie národných stratégií a ich akčných plánov, ako aj pre ich monitorovanie a hodnotenie tak, ako sa uvádza vo vyhlásení Európskej rady o boji proti antisemitizmu z roku 2018⁽⁵⁾ a jej výročnom vyhlásení o začleňovaní boja proti antisemitizmu do všetkých politických oblastí z roku 2020⁽⁶⁾.

2.7. EHSV odporúča, aby sa projekt NOA (*Network Overcoming Antisemitism*) podporovaný Komisiou, ktorý hodnotí opatrenia prijaté každým členským štátom v boji proti antisemitizmu prostredníctvom objektívnych otázok na základe ukazovateľov založených na medzinárodných normách a normách EÚ⁽⁷⁾, vykonával v širokom meradle vo všetkých členských štátoch s cieľom pomôcť im účinne vykonávať a rozvíjať ich politiky.

2.8. EHSV uznáva a uplatňuje pracovnú definíciu antisemitizmu, ktorú prijala IHRA. Zároveň dôrazne podporuje, aby všetky členské štáty prijali túto definíciu a aby z nej vychádzali pri prijímaní svojich politických opatrení a vymedzili tak fungovanie štátnych a samosprávnych orgánov v tejto oblasti.

2.9. EHSV víta a považuje za nasledovaniahodný príklad to, že stratégia sa vypracúva prostredníctvom rozsiahleho konzultačného procesu⁽⁸⁾. Súhlasí s tým, že vo všetkých ohľadoch sa musí dodržiavať zásada nediskriminácie a ustanovenia a duch Charty základných práv Európskej únie.

2.10. EHSV dôrazne podporuje, aby každý členský štát ako nevyhnutnú súčasť svojej stratégie vymenoval národného koordinátora alebo delegáta a aby podporoval jeho autonómne a slobodné fungovanie so zapojením všetkých príslušných zainteresovaných strán v spoločnosti.

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie COM(2021)615 final. *Stratégia boja proti antisemitizmu a podpory židovského života v EÚ*.

⁽⁵⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15213-2018-INIT/sk/pdf>.

⁽⁶⁾ <https://www.consilium.europa.eu/media/47065/st13637-en20.pdf>.

⁽⁷⁾ <https://www.noa-project.eu/report-cards/>. Metodika hodnotí postup jednotlivých členských štátov v desiatich oblastiach obsiahnutých aj v stratégii: vzdelávanie, trestné činy páchané z nenávisťi, nenávisťné prejavy, médiá, pripomínanie holokaustu, šport, medzináboženský dialóg, sloboda náboženstva, kultúra a ochrana dedičstva, bezpečnosť. Takmer všetky jej normy sú založené na medzinárodných normách, pokynoch, odporúčaniach alebo usmerneniach, ktoré schválili inštitúcie EÚ alebo iné medzinárodné organizácie (napr. OBSE alebo Unesco).

⁽⁸⁾ Napríklad zo 76 bodov odporúčaných 9 európskymi židovskými organizáciami (B'nai B'rith International, Európske židovské informačné centrum (CEJI), Svetový židovský kongres (WJC), Európsky židovský kongres (EJC), Európska únia židovských študentov (EUS), Európska únia progresívneho judaizmu (EUPJ), American Jewish Committee (AJC), Európska asociácia pre ochranu a podporu židovskej kultúry (AEPJ), B'nai B'rith Europe (BBE)) je v konečnom znení stratégie zapracovaných 58 bodov.

2.11. Ako zástupca organizovanej občianskej spoločnosti v Európskej únii EHSV považuje za naliehavo potrebné konať – nielen vo forme jednorazovej kampane alebo kampane proti antisemitizmu, ale aj trvalej monitorovacej a osvetovej úlohy v Európskej únii. Výbor v tejto súvislosti dôrazne odporúča vytvorenie stáleho oddelenia na úrovni Rady na monitorovanie a boj proti antisemitizmu⁽⁹⁾. Bol by to nielen dôležitý viditeľný symbol, ale zo strany členských štátov by sa tým tiež posilnila prospešná práca koordinátora Európskej komisie pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života a pracovnej skupiny Európskeho parlamentu proti antisemitizmu.

2.12. Výbor odporúča zaradiť túto tému do programu jedného zo svojich hlavných operačných orgánov každý rok a prípadne zhodnotiť vykonávanie stratégie aj inými prostriedkami (návštevy krajín, výskum atď.).

3. Politika v oblasti vzdelávania a mládeže

3.1. EHSV podporuje, že vzdelávanie bolo začlenené do stratégie ako jedna z jej priorít, keďže zohráva kľúčovú úlohu v boji proti antisemitizmu a pri jeho predchádzaní. Hoci právne predpisy a ich uplatňovanie vrátane trestného práva samozrejme zohrávajú významnú úlohu v boji proti medzigeneračnému šíreniu nenávisťi, zmeny v dlhodobých postojoch, verejnej diskusii a myslení možno dosiahnuť len prostredníctvom vzdelávacej politiky a nástrojov Spoločenstva.

3.2. Zo správy Agentúry Európskej únie pre základné práva z roku 2019⁽¹⁰⁾ jasne vyplýva, že cieľovou skupinou antisemitských útokov sú často osoby vo veku od 18 do 34 rokov a že pre mnohé z nich je to každodenná realita. Židovské školy potrebujú v celej Európe ochranu. EHSV odporúča, aby študenti stredných škôl, univerzitní študenti a mladí dospelí zohrávali významnú úlohu pri vykonávaní stratégie a zapájali sa do neustálej konzultácie a dialógu prostredníctvom vedúcich pracovníkov s mládežou a univerzitných organizácií, a to aj na miestnej úrovni. Ich skúsenosti v oblasti nenávisťných prejavov, trestných činov spáchaných z nenávisťi, sociálnych médií a vzdelávania sú takisto mimoriadne dôležité, keďže môžu byť najviac dotknutou skupinou alebo dokonca hlavným terčom antisemitských útokov.

3.3. Podľa názoru EHSV by stratégia mala zahŕňať takzvané „spoločne zavedené opatrenia“, do ktorých sú v záujme dosiahnutia podstatných zmien zapojené všetky zainteresované strany vrátane iných menšinových skupín a predstaviteľov existujúcich interkonfesiálnych organizácií.

3.4. Univerzity a akademické obce môžu byť intelektuálnymi ohniskami antisemitizmu. V stratégii by sa mala venovať zvýšená pozornosť zapájaniu vedúcich predstaviteľov univerzít do boja proti antisemitizmu: usmernenie v tejto súvislosti poskytuje publikácia Unesco s názvom *Addressing Anti-Semitism Through Education*⁽¹¹⁾ (Riešenie problému antisemitizmu prostredníctvom vzdelávania), v súvislosti s ktorou sa odporúča jej záväzné uplatňovanie v praxi. Tieto usmernenia zahŕňajú aj transparentné mechanizmy na sledovanie prejavov antisemitizmu: napr. vhodné postupy, vypracúvanie správ o incidentoch a ich monitorovanie, ako aj filtrácia prípadných antisemitských opatrení prijatých vedením univerzity.

3.5. S cieľom objasniť pre učiteľov a akademických pracovníkov na školách a univerzitách, čo vlastne predstavuje antisemitizmus, mala by sa im aj v praxi sprístupniť odborná príprava/vzdelávanie uvedené v stratégii a školy by sa mali prostredníctvom vzdelávacích organizácií a nástrojov financovania podporovať v tom, aby v tejto oblasti realizovali programy zamerané na zvyšovanie povedomia a rozširovanie poznatkov, do ktorých by boli zapojené židovské, občianske a náboženské organizácie, so zámerom bojovať proti popieraniam, skresľovaniu, relativizácii a banalizácii holokaustu a bojovať proti snahám o glorifikáciu nacistov a ich kolaborantov. Podobné programy by mohli byť súčasťou (integračných) kurzov pre migrantov. EHSV považuje za žiaduce a vhodné, aby sa členovia rozhodovacích orgánov EÚ a členských štátov mohli zúčastňovať aj na kurzoch odbornej prípravy, v rámci ktorých by mohli rozvíjať svoje kompetencie týkajúce sa židovskej komunity a iných menšín.

3.6. Z hľadiska budúcnosti a bezpečnosti židovskej komunity v Európe EHSV odporúča, aby členské štáty prostredníctvom svojich príslušných ministerstiev preskúmali obsah a zameranie národných učebných plánov a učebných osnov a pomôcok, pokiaľ ide o antisemitizmus a uznanie židovských hodnôt a identity, a aby v spolupráci s občianskymi

⁽⁹⁾ Úvodné slová predsedníčky EHSV počas diskusie o antisemitizme v spojitosti so spisom SOC/704 na tému *Stratégia boja proti antisemitizmu a podpory židovského života* v EÚ; schôdza sekcie SOC 10. februára 2022.

⁽¹⁰⁾ *Young Jewish Europeans, Perceptions and experiences of antisemitism* (Mladí židovskí Európania, vnímanie a skúsenosti s antisemitizmom), https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-young-jewish-europeans_en.pdf.

⁽¹¹⁾ <https://en.unesco.org/preventing-violent-extremism/education/antisemitism>.

a židovskými zastupiteľskými orgánmi vypracovali vzdelávacie a školiace materiály o príslušných otázkach (vrátane boja proti etnickej neznášanlivosti, rasizmu, trestných činov spáchaných z nenávisťi, predsudkov).

3.7. Výbor odporúča Európskej komisii, aby vypracovala vzdelávací informačný materiál, ktorý by bol dostupný pre všetky príslušné skupiny a bol schopný ich osloviť a ktorý by prostredníctvom vzdelávania a v záujme menšín, najmä židovských komunít, definoval, čo znamená byť súčasťou Európskej únie založenej na hodnotách demokracie a základných ľudských práv, v ktorej sú rozmanitosť a boj proti diskriminácii samozrejmyými implicitnými hodnotami.

3.8. Odporúča, aby stredoškolské a vysokoškolské vzdelávacie inštitúcie do svojej antidiskriminačnej politiky jasne zahrnuli záväzok vystupovať voči prejavom antisemitizmu, ako aj uznávať židovské hodnoty.

3.9. Odporúča, aby židovské mládežnícke organizácie zohrávali významnú úlohu v budúcich verejných politikách na podporu židovského života vo všetkých príslušných oblastiach stratégie a aby im tvorcovia politik na tú činnosť poskytovali aj primeranú podporu.

4. Média

4.1. S cieľom obmedziť antisemitský obsah je potrebné prijať rozhodné opatrenia založené na spoločných hodnotách a výslovnej podpore šírenia pozitívneho obsahu, v rámci ktorého sa uznáva dôstojnosť a práva menšín vrátane menšín židovského pôvodu, a to aj prostredníctvom kampaní v sociálnych médiách.

4.2. Zastúpenie židovských komunít a ich členov v tradičných aj sociálnych médiách je vo väčšine prípadov veľmi obmedzené a zameriava sa najmä na vplyv násilia páchaného z antisemitských pohnútok a vplyv terorizmu, ako aj na kolektívnu pamäť o holokauste v Európe, ktorá je nepochybne veľmi dôležitá. Zároveň je okrem toho potrebné zverejňovať aj pozitívnejší obsah, ako je napríklad súčasné židovské divadelné umenie, židovské festivaly alebo propagácia židovských jazykov ako uznanie spoločenského spoluzitia.

4.3. Okrem oblasti kultúry sa v členských štátoch Európskej únie súbežne realizujú viaceré židovské komunitné/občianske projekty a iniciatívy zamerané na inkluzívnejšiu a demokratickejšiu Európu so zreteľom na hodnoty a ciele EÚ. Tieto iniciatívy sa realizujú vo viacerých oblastiach, ako napríklad boj proti rasizmu, ľudské práva, ochrana životného prostredia alebo kultúrna rozmanitosť, aby sa uviedli aspoň niektoré z nich.

4.4. Podľa názoru EHSV by popri možnosti, ktorú ponúkajú sociálne médiá oboznámiť sa s tradičnými hodnotami židovskej komunity a jej historicko-náboženskými prejavmi, bolo žiadúce, aby mohla väčšinová spoločnosť vo všeobecnosti bližšie spoznať pozitívne účinky židovského komunitného aktivizmu na spoločnosť ako celok, čo môže zohrávať významnú úlohu aj v boji proti stereotypom⁽¹²⁾.

4.5. Je potrebné zlepšiť v médiách prezentovanie znalostí o židovskom živote a jeho pochopenia prostredníctvom odbornej prípravy a informovania novinárov tak, aby sa zabezpečilo vyváženéjšie a citlivejšie spravodajstvo o tejto otázke.

4.6. V médiách sa musia dôsledne využívať všetky ústavné právne nástroje a právne nástroje EÚ na potlačanie antisemitského obsahu. Na tento účel by sa mali vykonávať aj systematické prieskumné činnosti za účasti štátnych orgánov na monitorovanie médií a kontrolných organizácií (watchdogs).

5. Kultúra

5.1. Podľa názoru EHSV by sa mal uľahčiť prístup k židovskej kultúre ako neoddeliteľnému dedičstvu európskej identity, ktorá by sa mala oveľa viac priblížiť občanom a širokej verejnosti. Zároveň by to bola vynikajúca príležitosť na podporu vzájomného porozumenia a porozumenia medzi komunitami, čo je predpokladom úspechu európskej myšlienky, ale aj rozvoja židovskej identity a posilnenia židovských komunít.

5.2. V školách je čoraz viac potrebné vzdelávanie v oblasti židovskej kultúry ako samozrejmej, integrálnej a neoddeliteľnej súčasť európskeho kultúrneho spektra vzhľadom na to, že po holokauste je v každodennom kontakte so židovským životom menej ľudí.

⁽¹²⁾ Konkrétne príklady takýchto kampaní a projektov sú uvedené tu: <https://www.noa-project.eu/profiles/>.

5.3. EHSV je presvedčený, že kultúrne dedičstvo by sa malo uznávať, rešpektovať a propagovať ako živá a vyvíjajúca sa realita, a nie ako uzavretý odkaz minulosti. Preto je potrebné podporovať väčšiu zodpovednosť a angažovanosť na miestnej úrovni stimulovaním partnerstiev so zainteresovanými stranami.

5.4. Hoci sa v stratégii spomína Rámcový dohovor Rady Európy o význame kultúrneho dedičstva pre spoločnosť (dohovor z Fara) ⁽¹³⁾, nie je v nej zmienka o jeho praktickom uplatňovaní. Rámec a usmernenia stanovené v tomto dohovore sa musia zaviesť do praxe, aby sa podporila spolupráca a rozvoj v oblasti vedy, kultúry, umenia a vzdelávania, ako aj cestovného ruchu.

5.5. Vyzýva inštitúcie EÚ, členské štáty, občiansku spoločnosť a organizácie sociálnych partnerov, aby náležite predstavili a oslávili príspevok židovskej kultúry k Európskej únii ako neoddeliteľnú a neodňateľnú súčasť našej spoločnej kultúry, napr. podľa vzoru iniciatívy prezentujúcej 1 700 rokov židovského života v Nemecku. Navrhuje podporovať európske dni židovskej kultúry so zapojením príslušných inštitúcií a komunít občianskej spoločnosti a podporuje spoluprácu s Radou Európy, pokiaľ ide organizáciu a rozšírenie programu Kultúrne trasy.

5.6. Ak takáto iniciatíva neexistuje, mali by sa stanoviť vnútroštátne normy a usmernenia s cieľom zachovať, udržiavať a obnoviť židovské kultúrne dedičstvo a zároveň zabezpečiť na tento účel primerané financovanie. Mala by sa podporovať prítomnosť židovskej kultúry v medzikultúrnom dialógu a jej prezentácia.

5.7. EHSV považuje za potrebné vypracovať dlhodobé integrované stratégie na zachovanie kultúrneho dedičstva založené na zapájaní miestnych komunít na základe multidisciplinárneho prístupu a podporovať ich vykonávanie prostredníctvom finančných nástrojov. To si vyžaduje identifikovať príslušné zainteresované strany (miestne komunity, samosprávy, dobrovoľníci, aktivisti, sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti, židovské náboženské komunity, cirkvi, regionálne a štátne inštitúcie, verejné orgány), vymedziť spôsoby informovania, účasti a konzultácií, preskúmať príležitosti na spoluprácu a partnerstvo a systematicky podporovať tieto procesy. Je nevyhnutné pokračovať v zapájaní Európskej asociácie pre ochranu a podporu židovskej kultúry (AEPJ), ktorá je najväčšou organizáciou na ochranu židovského dedičstva v Európe.

6. Nenávistné prejavy, trestné činy spáchané z nenávisti, bezpečnosť

6.1. Jasný a pevný legislatívny rámec, ktorý sa systematicky zaoberá nenávistnými prejavmi a súvisiacimi javmi, ako sú dezinformácie, je základným a nevyhnutným prvkom európskeho právneho poriadku, no sám osebe nie je dostatočnou reakciou. Musia ho dopĺňať vzdelávacie nástroje a rozsiahle programy, ktoré sú schopné osloviť občanov a ktoré okrem iného podporujú digitálnu a informačnú gramotnosť, rozvíjajú hodnoty zodpovedného občianstva a poskytujú odbornú prípravu zameranú na odbúravanie predsudkov a boj proti dezinformáciám s cieľom budovať kultúru vzájomného porozumenia.

6.2. EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné odhaľovať korene a príčiny všetkých foriem násilia voči židovským jednotlivcom a komunitám, aby bolo možné účinne zasiahnuť nielen prostredníctvom trestného súdnicstva, ale aj prostredníctvom efektívnejšieho systému komunitných a spoločenských zásahov. Zahŕňa to podporu kampaní na zvyšovanie povedomia o nediskriminácii, podporu organizácií občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o to, aby poskytovali školenia cieľovým skupinám o rozpoznávaní nenávistných prejavov a trestných činov páchaných z nenávisti a nabádali ich, aby na ne reagovali, a podporu a financovanie aktivít organizácií občianskej spoločnosti na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni v oblasti monitorovania, zberu údajov a oznamovania.

6.3. EHSV sa domnieva, že zodpovednosť občanov v týchto oblastiach nie je rovnaká a že by sa mala predovšetkým zdôrazniť zodpovednosť tých, ktorých činnosť môže najviac ovplyvniť sociálne predsudky, a že by sa malo proti nim zakročiť a v závažných prípadoch by mali byť trestne stíhaní. Patria sem politickí aktéri, zástupcovia verejnej a miestnej správy, ako aj zástupcovia orgánov presadzovania práva a justičných orgánov. Ich prípady porušovania sa musia riešiť prioritne a primeraným spôsobom.

6.4. V rámci týchto orgánov, najmä orgánov presadzovania práva, je potrebné posilniť internú odbornú prípravu v oblasti zvyšovania povedomia a v pravidelných intervaloch vykonávať interný hodnotiaci výskum s cieľom zistiť prípadné predsudky zamestnancov a navrhnuť politiky na zlepšenie situácie.

⁽¹³⁾ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=199>.

6.5. EHSV odporúča, aby sa v rámci Agentúry Európskej únie pre základné práva vykonala hlbšia analýza súčasnej bezpečnostnej situácie a hrozieb pre židovský život. Prostredníctvom komunikačných nástrojov a nástrojov verejnej politiky by sa na úrovni členských štátov mali zároveň preskúmať pokusy o dezinformácie založené na nepravdivých alebo chybných informáciách o židovskej komunite, najmä pokiaľ ide o akty spojené s rituálmi, pričom by sa takýmto pokusom malo predchádzať.

6.6. Musia sa posilniť inštitucionalizované mechanizmy v oblasti trestného stíhania a spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva a židovskými komunitnými organizáciami a taktiež by sa mala poskytovať odborná príprava, ktorá by polícii umožnila presne identifikovať takéto trestné činy a motivácie založené na predsudkoch. V súlade so stratégiou EÚ v oblasti práv obetí na roky 2020 – 2025 ⁽¹⁴⁾ by sa mala podporovať schopnosť židovskej komunity a kapacita organizácií občianskej spoločnosti poskytovať služby na podporu obetí. Na úrovni EÚ je potrebný jednotný, komplexný a porovnateľnejší zber údajov.

6.7. Nárast populizmu na celom svete upozorňuje na to, že v boji proti antisemitizmu je potrebné zohľadniť aj jeho širší sociálny kontext: xenofóbia, homofóbia, transfóbia, rasizmus a protirómske zmýšľanie sa často spájajú s antisemitizmom a nie je možné potláčať jeden druh nenávisť ignorovaním jej iných druhov. Ide o rôzne príznaky toho istého sociálneho javu, ktorý nemožno interpretovať ani účinne riešiť oddelene.

6.8. Židovské komunity v Európe potrebujú čoraz rozsiahlejšiu ochranu pre svoje školy, synagógy a komunitné centrá. Štáty by mali v tejto veci zaujať komplexný a holistický prístup a prijať primerané opatrenia a/alebo poskytnúť finančné prostriedky na riešenie týchto výziev s cieľom zaistiť bezpečnosť židovských inštitúcií a komunitný život.

7. Sloboda a praktizovanie náboženstva

7.1. Je základnou povinnosťou všetkých členských štátov zabezpečiť, aby občania mohli slobodne a bez strachu vyznávať svoje náboženstvo podľa svojich náboženských zvyklostí. Zastrasovanie náboženstiev vo všeobecnosti, a najmä židovského náboženského presvedčenia, akýmkoľvek spôsobom alebo v akejkoľvek miere, by sa malo považovať za činnosť namierenú proti demokratickému právnemu poriadku.

7.2. Dialóg medzi náboženstvami by sa mal hodnotiť a realizovať ako skutočný strategický dialóg medzi náboženskými organizáciami založený na spoločných hodnotách, a nie ako zdvorilostné gesto, a štát ho musí podporovať svojimi osobitnými nástrojmi.

7.3. Židovské komunity si želajú odstrániť rastúcu právnu neistotu, pokiaľ ide o rituálne zabíjanie (Shechita) a obriezku (Brit Mila), a riešiť túto otázku jednotným spôsobom a na úrovni právnych predpisov EÚ. EHSV preto odporúča, aby sa so židovskými komunitami v každom prípade diskutovalo o týchto otázkach a aby sa právne vyriešili, pričom uznáva, že v Európe sú neoddeliteľnou súčasťou židovského náboženského života už tisícky rokov.

8. Medzinárodný rozmer

8.1. EHSV nabáda Komisiu, aby boju proti antisemitizmu a strategickému programu na podporu židovského života dala silný zahraničnopolitický rozmer vo všetkých aspektoch spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami.

8.2. EHSV víta skutočnosť, že oznámenie Komisie sa zaoberá aj medzinárodnými aspektmi a zdôrazňuje najmä, že susedská politika a nástroje rozvojovej spolupráce EÚ, ako aj nástroje, ktoré približujú kandidátske krajiny k EÚ, sú vhodnými mechanizmami na boj proti antisemitizmu a na podporu židovského života.

9. Šport

9.1. Vzhľadom na to, že šport, a v rámci neho futbal, predstavuje pre svoju popularitu a publicitu vážne riziko antisemitizmu, no na druhej strane môže byť aj nevyhnutným nástrojom na účinné vystupovanie proti nemu, EHSV je presvedčený, že aj v tejto oblasti treba vymedziť dôrazné odporúčania a usmernenia. V tejto súvislosti podporuje príručku osvedčených postupov Medzinárodnej futbalovej federácie (FIFA) v oblasti rozmanitosti a boja proti diskriminácii, ktorá by tiež mohla byť dôležitým referenčným bodom stratégie.

⁽¹⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020DC0258>.

9.2. Je dôležité, aby športové federácie a športové organizácie formulovali svoje ciele podľa tém na základe odporúčaní federácie FIFA (vnútorné predpisy, sankcie a monitorovanie ich vykonávania, vzdelávanie, vytváranie sietí a spolupráca, komunikácia a rovnaké príležitosti).

9.3. EHSV považuje za dôležité, aby sa v rámci jasného záväzku zo strany fanúšikov, klubov a združení rozvíjali a vo veľkej miere vykonávali vzdelávacie a informačné programy, ktoré sú im určené. Podobná odborná príprava sa môže uplatniť aj ako súčasť sankcionovania fanúšikov, a to aj nad rámec nástrojov trestného práva alebo nezávisle od nich.

9.4. Považuje za potrebné vypracovať vzdelávacie materiály pre komunity fanúšikov s cieľom zlepšiť na tribúnach ich chápanie historického pozadia antisemitizmu a zároveň pomôcť vytvárať kultúru začleňovania ⁽¹⁵⁾.

9.5. Národné federácie a kluby by sa mali prostredníctvom športových nástrojov nabádať, aby spolu s príslušnými miestnymi organizáciami vypracúvali vzdelávacie publikácie a programy zamerané na zvyšovanie povedomia ⁽¹⁶⁾.

V Bruseli 23. marca 2022

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁵⁾ Napr. <https://changingthechants.eu/wp-content/uploads/2021/10/Guidelines.ENGpdf.pdf>.

⁽¹⁶⁾ Dobrým príkladom je v tejto súvislosti príručka klubu Chelsea: <https://www.efdn.org/wp-content/uploads/2018/05/CFC-CST-KIO-Antisemitism-Stewards-Guide-2018.pdf> alebo iniciatíva <https://www.theredcard.org>.